

Museum
Kennemerland

Collectieplan 2021-2025

Vastgesteld 30 maart 2021

Museum Kennemerland

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	3
2	Collectie doelstelling	3
3	Collectiebeschrijving.....	3
4	Collectiegeschiedenis	5
4.1	Collectieomvang en belang	6
4.2	Kerncollectie: Bodemvondsten	6
4.3	Kerncollectie: Rederijersblazoenen	7
4.4	Kerncollectie: Buitenplaatsen.....	8
4.5	Kerncollectie: Velser aardewerk.....	8
4.6	Kerncollectie: Kinheim tapijten	9
4.7	De overige collecties	9
4.8	Gebruik van de collectie	15
4.9	Geplande verbouwing in 2021	16
4.10	Kennis delen	16
5	Behoud en beheer	17
5.1	Controle van de staat	17
5.2	Klimaat	18
6	Collectievorming	19
6.1	Verzamelen	19
6.2	Ontzamelen	20
6.3	Uitgangspunten LAMO	20
6.4	Scheningen en bruiklenen	21
7	Registratie en Documentatie.....	22
7.1	Herkomstonderzoek en de AVG	22
7.2	Beeld- en geluidmateriaal	22
7.3	Bibliotheek	23
8	Continuïteitsrisico's	24
8.1	Risico's.....	24
8.2	Kansen	25
9	Concrete acties	25
10	Planning.....	26

1 Inleiding

Het bestuur van Museum Kennemerland presenteert het collectieplan 2021 – 2025. Het museum is sinds maart 2009 geregistreerd museum. Het collectieplan is bedoeld om richting te geven aan collectiebehoud en -beheer. Het omvat het verzamelbeleid, het ontzamelbeleid en de wijze waarop de collectie geregistreerd is en beschikbaar voor geïnteresseerden. Het collectieplan geeft richting voor bestuurders en de medewerkers/vrijwilligers. Het kan ook interessant zijn voor financiers, bruikleenaanvragers, erfstaters en schenkers.

De statutaire doelstelling van Museum Kennemerland is:

Het stichten, inrichten en in standhouden van een oudheidkundig museum, betrekking hebbende op de regio Midden-Kennemerland, historisch onderzoek en publicatie daarvan, organiseren van tentoonstellingen en andere taken van een museum en voorts al hetgeen met een en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin des woords.

Voor meer informatie over de missie, visie en doelstellingen van Museum Kennemerland verwijzen we naar het algemeen beleidsplan 2021-2025.

Het bestuur van Museum Kennemerland onderschrijft de beginselen die zijn opgenomen in de ICOM Code of Professional Ethics. Wij houden ons aan de op deze code gebaseerde museale gedragslijn.

De ethische code kent 8 principes:

1. Musea behouden, interpreteren en bevorderen aspecten van het natuurlijk en cultureel erfgoed van de mensheid.
2. Musea die collecties bewaren, beheren deze voor het welzijn van de samenleving en haar ontwikkeling.
3. Musea bewaren primaire bronnen waarmee kennis vastgelegd en bevorderd kan worden.
4. Musea bieden mogelijkheden voor het waarderen, genieten, begrijpen en beheren van natuurlijk en cultureel erfgoed.
5. Museale faciliteiten bieden mogelijkheden voor andere vormen van dienstverlening en voorzieningen aan het publiek.
6. Musea werken nauw samen met die gemeenschappen waar de collecties vandaan komen alsmede de gemeenschappen ten dienste waarvan zij werken.
7. Musea werken binnen een wettelijk kader.
8. Musea werken op een professionele wijze.

2 Collectie doelstelling

Het museum stelt zich ten doel die voorwerpen en beeldmaterialen te verzamelen die authentiek zijn en een direct verband hebben met kunst, nijverheid, (dagelijks) gebruik en recreatie uit de regio Midden-Kennemerland. Naast fysieke objecten als schilderijen, tapijten en aardewerk gaat het ook om visueel en auditief materiaal in foto's, video's en andere informatiedragers.

3 Collectiebeschrijving

De collectie is ondergebracht in de stichting Museum Kennemerland. Het is een veelzijdige, evenwichtige, aantrekkelijke en goed onderhouden collectie die wordt ingezet voor presentaties over de regio Midden-Kennemerland. Er worden vijf kerncollecties onderscheiden. Daarnaast zijn er kleinere deelcollecties en omvat de collectie ook contextcollectie. De collectie heeft voldoende

Museum Kennemerland

aanknopingspunten om de regionale cultuurgeschiedenis in beeld te brengen. Het wonen, werken en leven van de bewoners, door de eeuwen heen, kan vanuit verschillende invalshoeken worden belicht.

Streven is om de waardevolle en unieke collectie uit te bouwen langs de lijnen van het collectieplan. De collectie wordt gebruikt voor vaste en tijdelijke exposities, voor bruiklenen aan andere instellingen en voor onderzoek. Door uitwisseling met andere instellingen worden de objecten in verschillende contexten gepresenteerd en zal de kennis over en de betekenis van de collectie toenemen.

De vijf kerncollecties zijn uniek en hebben een hoge museale waarde:

1. Bodemvondsten
2. Rederijkersblazoenen
3. Buitenplaatsen
4. Velsler aardewerk
5. Kinheim tapijten

De overige collecties zijn kenmerkend voor de regio, maar hoeven niet per sé een hoge museale waarde te hebben.

- a. Bedrijven, bedrijfsreclame en gedenkboarden
- b. Boeken en artikelen in drukvorm en digitaal
- c. Foto's en andere beeld- en geluidsdragers
- d. Gevelstenen
- e. Keramiek
- f. Land- en tuinbouw
- g. Penningen
- h. Persoonlijke accessoires
- i. Prenten, tekeningen
- j. Plattegronden en landkaarten
- k. Religie
- l. Schilderijen
- m. Speelgoed
- n. Tegeltableaus
- o. Textiel
- p. Verenigingen

De collectie is geregistreerd, beschreven en gedocumenteerd met behulp van het Zijper Collectie Beheer Systeem (afgekort ZCBS). Dit systeem is ontwikkeld voor niet-commerciële culturele instellingen zoals kleine musea en historische verenigingen. Via ZCBS is de collectie ook online toegankelijk voor het publiek. In hoofdstuk 7 leest u hierover meer.

In 2016 is het voormalige SAB gebouw aan het museum verbonden en zijn er belangrijke fysieke en ruimtelijke verbeteringen op de begane grond en in de vaste presentatie doorgevoerd. De omvangrijke bibliotheekcollectie heeft ruime opslag gekregen in fraaie kasten, waardoor het voor onderzoek geheel toegankelijk is. De werkgroep Beeld & Geluid heeft eigen faciliteiten gekregen voor verwerking van het materialen en data.

4 Collectiegeschiedenis

In 1927 is een tentoonstelling georganiseerd ter herdenking van 650 jaar marktrechten van Beverwijk. Dit is de aanleiding geweest om een museum op te richten. In 1930 zijn gelden bijeengebracht om de toenmalige gemeentesecretaris J.W.A.C. van Loenen te huldigen. Met deze gelden is in 1931 de Kennemer Oudheidkamer geopend.

De Oudheidkamer is in de loop der tijd gevestigd geweest in het raadhuis van Beverwijk aan de Breestraat (1930-1946), de voormalige Huishoud- en Industrieschool in de Raadhuisstraat 5 (1946-1955), het Regthuis te Uitgeest (1955-1963), de Zeewijkschool aan de Romerkerkweg 36 (1963-1967) en de buitenplaats Scheybeeck (1967-1989). In 1989 is de Oudheidkamer verhuisd naar het huidige pand, het voormalige raadhuis van Wijk aan Zee en Duin. Het gebouw is voor de verhuizing gerenoveerd en aangepast aan een aantal museale eisen op het gebied van conservering, beveiliging en presentatie. Het nieuwe onderkomen is in december 1991 officieel in gebruik genomen en is de naam gewijzigd in Museum Kennemerland. In 2016 is het museum samengaan wonen met het Historische Genootschap Midden Kennemerland (HGMK). Met een verbouwing en de nodige aanpassingen is het voormalige SAB-gebouw aan het pand vastgemaakt. Tegelijkertijd is ook de vaste presentatie aangepakt.

In 1934 vermeldt het jaarverslag dat er al 2359 voorwerpen in huis zijn. Tot 1937 verschijnt er wekelijks een lijstje in de kranten van verworven objecten. Als de toenmalige Oudheidkamer meer ruimte krijgt roept het bestuur de burgers op meer voorwerpen af te staan. Pas dan vraagt men zich af 'welke selectie men maakt'. Vanaf 1950 begint men zich meer te richten op het werven van objecten die een regionale binding hebben.

Vanaf de jaren '70 groeit de interesse voor Velser aardewerk. Men struint bric-à-brac-zaakjes in de provincie af. In korte tijd wordt een aardige verzameling bijeen gebracht. Dankzij ontmoetingen met oud-werknemers van de fabriek wordt de collectie substantieel uitgebreid. Thans beschikt het museum over bijna 500 stuks Velser aardewerk. Een zelfde verhaal is te vertellen over de Kinheim-tapijten. In 1973 wordt een eerste tapijt aangekocht bij een veiling van Mak van Waay. Het museum breidt vervolgens gestaag haar collectie uit met foto's, proeflappen en tekeningen.

In de grote zaal hangen blazoenen van rederijdersgezelschappen, achtergelaten te Beverwijk in 1621 na een Landjuweel. Ze kwamen in 1804 te voorschijn op de zolder van het toenmalige Raadhuis van Beverwijk. De gemeente Beverwijk heeft de blazoenen in 1931 geschonken aan de toenmalige oudheidkamer. De reeks van vijf blazoenen binnen één collectie van een openbaar museum is uniek te noemen en het grootste aantal dat wij binnen Nederland kennen.

Het museum beschikt over een aanzienlijke collectie met betrekking tot buitenplaatsen, variërend van schilderijen, aquarellen, kaarten tot meubelen en gebruiksvoorwerpen. De buitenplaatsen lagen destijds langs de oevers van het Wijckmeer; waaronder Meervliet, Scheijbeeck, Akerendam, Beeckestijn, Rooswijk, Waterland en Velserbeek. De portretten van Joost Baeck en Magdalena van Erp, bewoners van Scheijbeeck, zijn in de jaren '50 door ruiling met een museum in Lyon in bezit gekomen van het museum. Burgemeester Scholtens ruilde een schilderij van Magnasco tegen de twee portretten.

Deels is deze collectie eigendom van Museum Kennemerland afkomstig uit een schenking van de gemeente Beverwijk aan de toenmalige Oudheidkamer en deels een bruikleen van de gemeente. Een

Museum Kennemerland

klein deel van de collectie is in bruikleen gegeven door het Frans Halsmuseum en door de gemeente Velsen, afkomstig uit het toenmalige museum Beekestijn. Er zijn aankopen gedaan bij antiquairs, handelaren en bij veilingen. Door de jaren heen hebben particulieren vele bruiklenen en schenkingen aan het museum gedaan.

4.1 Collectieomvang en belang

De collecties tezamen bestaan uit bijna 6000 voorwerpen en circa 8000 foto's, video's of ander beeldmateriaal. De bibliotheek omvat ca. 3000 boeken en informatiemappen.

De kerncollectie van museum Kennemerland heeft een belangrijke cultuurhistorische waarde en is daardoor geschikt om de geschiedenis van Midden-Kennemerland te belichten. De omgeving is van historische betekenis; vanaf de vroeg Romeinse vindplaats in Velsen tot de 19de eeuwse Lunetten en de nieuwe verbindingswegen van de 20ste eeuw. De regio ontpopte zich als handelsnederzetting en dat leidde ertoe dat Beverwijk in 1276 marktrechten verkreeg en in 1298 stadsrechten.

In de Gouden Eeuw verbleven diverse schilders en schrijvers in deze omgeving. Schrijvers zoals Betje Wolff en Aagje Deken, Emmy Belinfante-Belinfante en M.H. Székely-Lulofs. Zo brachten Carel van Mander, Thomas Wijck en Joost van den Vondel enige tijd door op Huize Scheijbeeck. In latere tijden bezocht de etser F.J. IJserinkhuijsen regelmatig de regio en bracht hier vele productieve vakanties door. Museum Kennemerland prijst zich gelukkig met werken van voornoemde kunstenaars.

Museum Kennemerland heeft een bijzondere en op een aantal punten unieke collectie waaronder het Velsers aardewerk van de Kennemer Potterij; Verder tapijten van Handtapijtknoperij Kinheim en rederijdersblazoenen uit de 16e - en 17e eeuw. De historische verzameling valt zoals reeds gezegd in een aantal deelcollecties uiteen. Die deelcollecties overlappen elkaar, zeker als men zowel naar onderwerp als naar materiaal kijkt. Bij prenten, penningen of foto's vindt men voorwerpen die behoren tot een deelcollectie met een bepaald onderwerp, zoals die betreffende rederijders, buitenplaatsen of bedrijven.

De verzameling geeft een rijk beeld van de geschiedenis van Beverwijk en de regio. Daarnaast zijn er historische voorwerpen die gebruikt zijn in heel Nederland en dus niet typerend zijn voor Kennemerland alleen, doch meestal wel daar een duidelijk gebruik hebben gehad. Het verzamelen was niet altijd even bewust of selectief in tegenstelling tot de huidige voornemens op dit punt.

Kijkend naar het intrinsieke belang van de diverse verzamelingen en de potentie die het museum heeft, dan valt Museum Kennemerland een eervolle plaats toe binnen het gezelschap van verwante instellingen in de regio Kennemerland. Daartoe behoren onder meer de Oudheidkamer in Heiloo, Huis van Hilde in Castricum, het IJmuider Zee- en Havenmuseum "De Visserijschool" en Museum Haarlem.

4.2 Kerncollectie: Bodemvondsten

De bodemvondsten horen tot de oudste voorwerpen in onze collectie. Ze zijn ingebracht door de Archeologische Werkgroep Beverwijk-Heemskerk die vanaf 1962 met het museum is verbonden.

De bodemvondsten beslaan de periode van de Late Bronstijd tot en met de 19e eeuw. De vondsten tot de vroege Middeleeuwen bestaan grotendeels uit aardewerkfragmenten; tezamen met grondsporen geeft het aardewerk aanwijzingen voor de vroegste bewoning in dit gebied. Materiaal

Museum Kennemerland

uit de Late Bronstijd en IJzertijd is gedocumenteerd en beschreven door R.M. van Heeringen in "The Iron Age in the Western Netherlands" (1992). Een bepaald type aardewerk uit het gebied tussen Rijn en Oer-IJ heeft de naam "Heemskerk aardewerk stijlgroep" gekregen.

De vondsten uit de Middeleeuwen en jongere perioden geven een beeld van (een deel van) de wooncultuur en de middelen van bestaan. Deze zijn vooral afkomstig van de voormalige kasteelterreinen, buitenplaatsen en stads- en dorpskernen in Beverwijk en Heemskerk.

Een belangrijke groep wordt gevormd door de vondsten van kasteel Oosterwijk: voorraadpotten, kogelpotten, delen van een braadspit, olielamp, bronzen schaal (13e-14e eeuw), beschreven door J.G.N. Renaud in de Berichten van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek in 1961 en 1966. Enkele majolicaschotels zijn beschreven door Dingeman Korf in "Nederlandse Majolica" (1981).

Het merendeel van de bodemvondsten is vanwege conserveringstechnische redenen in 2016 overgedragen aan het Provinciaal Depot voor Bodemvondsten in het Huis van Hilde te Castricum. Door middel van langdurig bruikleen is een selectie van de bodemvondsten opgenomen in verhaallijn van de vaste presentatie. Blikvanger bij binnenkomst is de pottenstapel, een langdurige bruikleen van de archeologische werkgroep Velsen. Het museum mag ook altijd een beroep doen op in bruikleen nemen van andere stukken.

Alle circa 250 vindplaatsen uit het werkgebied van de werkgroep, Beverwijk en Heemskerk, zijn opgenomen in Archis, het landelijk archeologisch registratiesysteem.

Behoud: De staat van objecten in het Huis van Hilde is in sommige gevallen zorgwekkend, zoals bij een aantal glasvondsten. Oudere restauraties hebben geen stand gehouden. Voor de met bodemvondsten gevulde vitrine en het restant in een apart depot op de zolder is regelmatig controle nodig.

Verzameldoel: het museum verzamelt niet actief bodemvondsten, maar daar waar interessant voor het verhaal van de regio staat ze wel open voor aanvullingen. Wel steeds in nauw overleg met het Huis van Hilde vanwege conserveringstechnische mogelijkheden. Informatie over en invulling van leemtes in de kennis zijn zeer zeker welkom,

4.3 Kerncollectie: Rederijersblazoenen

In de grote zaal hangen vijf blazoenen van rederijersgezelschappen, waarvan er vier zijn achtergelaten te Beverwijk in 1621 na een Landjuweel. Het vijfde blazoen, het Beverwijkse blazoen, is vermoedelijk niet uit 1621 maar een replica van later datum waarbij gebruik is gemaakt van bewaard gebleven beschrijving van het origineel.

Beverwijk had zijn eigen rederijerskamer 'De Witte Lely'. In 1621 organiseerde deze een zogeheten Landjuweel waaraan kamers uit andere steden deelnamen. Gebruikelijk was dat elke kamer zijn eigen blazoen meenam. Bij een opruiming bleek dat de blazoenen van een Schiedamse, een Amsterdamse en van twee Haarlemse rederijerskamers in Beverwijk zijn achtergebleven.

Blazoenen zijn geschilderde wapenschilden met een kenmerkende afbeelding. Elke rederijerskamer had zijn eigen blazoen. Rederijers zijn amateurdichters en voordrachtskunstenaars die zich vanaf de late middeleeuwen gingen organiseren in verenigingen. Vanuit Vlaanderen, waar deze verenigingen een aanzienlijke culturele en maatschappelijke macht verworven, verschenen ze ook in Brabant, Zeeland en Holland. Tijdens feestelijke bijeenkomsten gingen de verschillende rederijerskamers met

Museum Kennemerland

elkaar in competitie. Deze wedstrijden werden 'landjuwelen' genoemd.

De kans tot uitbreiding van de collectie is niet groot. In 1982 is een tentoonstelling over Rederijders door het museum georganiseerd, waarbij vele blazoenen van elders ter vergelijking aanwezig waren.

Naar schatting zijn nog enkele tientallen geschilderde blazoenen in Nederland aanwezig. Van het Frans Halsmuseum en het Rijksmuseum is bekend dat zij blazoenen hebben. Maar het museum Kennemerland kan met trots zeggen dat het de grootste reeks blazoenen bezit van alle openbare musea in Nederland.

Behoud: Regelmatige controle is nodig, maar op dit moment zijn er geen wensen ten aanzien van restauratie.

Verzameldoel: De kans is erg klein deze collectie in de toekomst kan worden aangevuld.

4.4 Kerncollectie: Buitenplaatsen

Het museum beschikt over een rijk gevarieerd aantal voorwerpen die afkomstig zijn van de vele buitenplaatsen in Midden-Kennemerland. De kracht van deze collectie zit in de veelsoortigheid. Verschillende aspecten van het leven op vroegere buitenplaatsen kunnen worden getoond: de bewoners, de tijdelijke gasten, het interieur, de tuinen, het buitenleven en de ligging in de regio.

In de vaste presentatie zijn onder andere te zien: een achterglasschildering, portretten van bewoners zoals de familie Boreel, objecten over gasten, zoals Vondel op Scheybeeck en Gorter op Beeckzang, een 18e-eeuws trekkarretje, twee putti van de gemeente, gegraveerd zilver, boeken, kaarten en vooral afbeeldingen in tekening en prent.

In depot zijn nog kaarten, topografische afbeeldingen (waaronder zeven fraaie aquarellen van Velserbeek door H. Numan), portretten en drie glasramen. Het overige grafiek, vele tekeningen en kaarten zijn ongespecificeerd opgenomen onder de rubriek grafiek. Het museum heeft diverse objecten in bruikleen van de gemeente Velsen, o.a. afkomstig van de buitenplaats Beeckestijn.

Behoud: De voorwerpen bevinden zich in goede staat. Enkele zijn gerestaureerd.

Verzameldoel: Het belang van de deelcollectie is groot voor stad en regio en alleen al daarom is het wenselijk om naar uitbreiding te streven. Met name gaat de voorkeur uit naar tafelzilver en familieportretten.

4.5 Kerncollectie: Velsler aardewerk

Een van de kerncollecties is opgebouwd met producten van de Kennemer Potterij, aangevuld met producten van de voorganger en nakomers van de Potterij. Het is de grootste en best gedocumenteerde verzameling op dit gebied in heel Nederland. Hetgeen nog onlangs is bevestigd door Timo de Rijk, de directeur van het Design Museum Den Bosch, dat zelf ook een behoorlijke collectie Velsler Aardewerk bezit.

Het betreft voornamelijk producten die een vrij volledig beeld geven van het maakproces, zowel naar vorm als decor van de aardewerkfabriek. Een viertal originele foto's, een catalogus en 16 potten van verwante bedrijven, waaronder de Vier Paddestoelen, NV Pottenbakkerij Utrecht vullen de collectie aan. De verzameling van Museum Kennemerland is een der vijf collecties in Nederland, die een goed beeld geeft van de productie van een aardewerkfabriek uit de afgelopen 140 jaar. Alleen al daarom mag de collectie als van bovenregionaal belang genoemd worden. De mooiste objecten zijn voor het

Museum Kennemerland

publiek te zien in raamvitruines in de Nijverheidzaal. Overige objecten zijn vanwege de klimatologische omstandigheden tijdelijk opgeslagen in depots en een kast in de Nijverheidzaal.

Behoud: De verzameling is in goede staat. Een enkel stuk verdient lichte restauratie.

Verzameldoel: Het museum streeft naar aanvullingen van deze collectie, met name op het gebied van ontwerp en ontwerpers, en waar mogelijk aanvulling met bijzondere stukken.

4.6 Kerncollectie: Kinheim tapijten

Een vergelijkbare collectie is die van de handtapijtknoperij Kinheim, die van 1910-1973 in Beverwijk bestaan heeft en zeer grote tapijten naar ontwerp van deels zeer bekende kunstenaars heeft vervaardigd voor overheidsgebouwen, bedrijven, schepen en particulieren. De eerste aankoop door Museum Kennemerland betrof twee tapijten en twee kussens naar ontwerp van Theo Nieuwenhuis. Dit werd spoedig gevolgd door een schenking van veel materiaal door de werkplaats na de sluiting en foto's en documentatie door familie van de oprichters en de laatste eigenaar van het bedrijf. Sindsdien is er systematisch, zij het selectief verworven. Soms komt er onverwacht een aanwinst in de vorm van een schenking. In 2018 is aan het museum een sierkleedje geschonken met een motief van zwarte ponsen van Tom Poggenbeek. Een groter kleed met rode ponsen als motief heeft in 1927 gehangen op een tentoonstelling in het Stedelijk Museum.

Enkele fondsen, waaronder de Vereniging Rembrandt, hebben aan de collectie bijgedragen. De collectie bevat naast tapijten ook productiemiddelen, waaronder het kleinste getouw, ontwerpen, proefstalen, foto's, reclameboekjes en documentatie. Aard en omvang maken dit bezit van bovenregionale betekenis.

Behoud: De collectie bevindt zich in goede staat, al zal regelmatige controle noodzakelijk zijn. De kleden van wol vergen de nodige zorg in verband met mot. Nogal wat kleden zijn groot tot zeer groot, waar momenteel weinig expositieruimte voor beschikbaar is. Mogelijkheden om de tapijten verantwoord elders in depot onder te brengen wordt onderzocht. Er zijn vrij veel objecten van de bij de werkplaats betrokken kunstenaars in het museum vertegenwoordigd.

Verzameldoel: Vanwege de beperkte depotruimte wordt niet gestreefd naar nieuwe aankopen. Wel wordt onderzoek gedaan naar de locaties in Nederland waar Kinheim tapijten aanwezig zijn. Aanvulling in de zin van ontwerpen inclusief tekeningen en ontwerpers wordt wel nagestreefd

4.7 De overige collecties

De deelcollecties zijn specifiek voor de regio en historisch interessant, maar hebben niet altijd een hoge museale waarde. In alfabetische volgorde:

a. Bedrijven, bedrijfsreclame en gedenkorden

Een van de grootste deelcollecties van het museum heeft betrekking op de regionale bedrijvigheid. We beschikken over zeer diverse reclame-uitingen waarbij ook het materiaalgebruik rijk geschakeerd is. We noemen drukwerk (affiches), keramiek (gedenktegels) en glas. Vaak betreft het een uniek product ter gelegenheid van een herdenking. Verder zijn er veel verpakkingsmaterialen uit de 19e en de 20e eeuw. In de hal op de begane grond is een kleine vitrine ingericht over sigaren, aardbeienteelt en Beverl.

In 2019 is het museum in het bezit gekomen van een glas-in-loodraam, waarin het portret van Cornelis Maters is verwerkt. Cornelis Maters was de directeur van de internationaal bekende

Museum Kennemerland

pompenfabriek SIHI die in Beverwijk stond. Het glas-in-loodraam is afkomstig uit een voormalig bedrijfspand en is aan hem aangeboden door het personeel.

Behoud: Over het algemeen bevinden deze voorwerpen zich in goede staat. Enige zijn gerestaureerd en een enkele zou nog conservering behoeven. Voor het museum vereisen de emailen reclameborden speciale aandacht omdat ze erg gevoelig zijn voor roestvorming.

Verzameldoel: De verzameling verdient het uitgebreid te worden, om de kleine en grote verhalen over de regio goed te kunnen vertellen, voornamelijk in tentoonstellingen. Er komt helaas weinig op de markt van voldoende kwaliteit en is datgene wat aangeboden wordt meestal geen aanvulling.

b. Boeken en artikelen in drukvorm en digitaal

De bibliotheekcollectie van Museum Kennemerland en het Historisch Genootschap bestaat uit ongeveer 4.000 materialen. Het gaat hierbij niet alleen om gedrukte materialen zoals boeken en artikelen, maar ook om digitale media. U kunt hierover meer lezen op in paragraaf 7.3

c. Foto's en andere beeld- en geluidsdragers

Deze collectie bestaat uit circa 8000 foto's. Voor een groot deel zijn dit afdrucken op papier. Het museum beschikt ook over ongeveer 800 glasnegatieven. Ook dia's en videomateriaal zijn in deze collectie opgenomen. Ook zijn de ruim 1400 prentbriefkaarten in deze collectie opgenomen, omdat het in feite fotomateriaal is. Veel van dit materiaal is te bekijken via het ZCBS, via de beeldbanken op de websites www.museumbeverwijk.nl en www.museumkennemerland.nl.

Behoud: De collectie werkelijke beelddragers is in goede staat. Wel is de scanresolutie soms te laag voor hedendaagse toepassingen. Er zijn zorgen over de nog niet gedigitaliseerde collectie negatieven, films en geluidsbanden.

Verzameldoel: beeld- en geluidsdragers zijn altijd welkom als zij een aanvulling op bestaande collecties vormen of leemtes opvullen.

d. Gevelstenen

Van een aantal verdwenen panden in de regio zijn gevelstenen bewaard gebleven. Vanwege de afbeeldingen, gecombineerd met hun precieze herkomst zijn bijvoorbeeld de gevelstenen het Everzwijn, het Klaverblad en de Leeuwekop interessant. Het topstuk wordt gevormd door een gevelsteen die afkomstig is van een pand aan de Peperstraat in Beverwijk: het Slot van Koningsbergen. Naar de herkomst van dit object is uitgebreid studie gedaan.

Behoud: Veel van deze stenen staan nu binnen in de vaste presentatie, maar vormen daar ook obstakels, terwijl ze het verhaal niet altijd in goede zin dienen. Gekeken wordt naar een behoudsvriendelijke oplossing in de buitenlucht, bijvoorbeeld tegen een van de blinde muren van de aanbouw.

Verzameldoel: Er is geen direct verzameldoel voor deze objecten. Mits ze een aanvulling zijn in het belang van het verhaal van de regio worden ze opgenomen in de collectie.

e. Keramiek

Naast het Velser aardewerk bezit het museum nog ander keramiek. Het betreft objecten uit verschillende periodes en die voor uiteenlopende functies werden gebruikt. In museaal opzicht zijn de voorwerpen van een minder belangrijke orde. Het staat op meerdere plekken in het museum uitgesteld. In het open depot staat 19e-eeuws Europees porselein en aardewerk en enkele blauwe 18e-eeuwse Delftse borden en schotels tentoongesteld. Een Delfts scheerbekken is ongetwijfeld het

Museum Kennemerland

belangrijkste stuk hiervan. Verder is in de opstelling van de buitenplaatsen de keukenkast deels gevuld met keramiek.

Behoud: De objecten zijn in goede staat, op een aantal gevallen na, die op termijn bij presentatie aanvullende restauratie verdienen.

Verzameldoel: Er is geen direct verzameldoel voor deze stenen objecten. Mits ze een aanvulling zijn in het belang van het verhaal van de regio worden ze opgenomen in de collectie.

f. Land- en tuinbouw

Een kleine deelcollectie betreft land- en tuinbouw, met gereedschappen, reclameartikelen en verpakkingen, zowel van te veilen producten als van busgroente. Ook een aantal zaken die met de vroegere tuinbouwveiling te maken hebben. Uitbreiding van de collectie op dit gebied zou een goede zaak zijn, daar Beverwijk jarenlang bekend was om zijn goede tuinbouwproducten. Deze productie is in de regio vrijwel gestopt. Gezien de omvang van vele voorwerpen is een voorzichtig beleid bij verwerving geboden. De toestand is goed.

Binnen deze collectie zijn de objecten over de conservenfabriek vermeldenswaardig. Verschillende facetten van het bedrijfsmatig conserveren van tuinbouwproducten kunnen worden getoond.

Behoud: In principe zijn alle objecten in acceptabele staat, wel verdient met namen het houten en metaalwerk geregelde controle vanwege potentiële houtworm en roestbedreigingen.

Verzameldoel: In het kader van een geplande tentoonstelling en aanvullingen van de vaste presentatie met dit onderwerp wordt gekeken naar opties van aanvullen van de collectie.

g. Penningen

Deze collectie van ruim honderd objecten bevat penningen, medailles, draagtekens en munten. Er zijn penningen met een diverse oorsprong. Het museum beschikt niet alleen over hondpenningen en brandspuitpenningen, het heeft ook rederijkerspenningen. Het is een geordende en beschreven collectie, die in genummerde envelopjes is geborgen. Er moet nog een controle plaatsvinden op volledigheid.

Behoud: Het materiaal is in goede staat en geregistreerd. Het verdient het om op den duur op een meer moderne wijze te worden opgeborgen.

Verzameldoel: Ontbrekende penningen met betrekking tot de streek worden regelmatig aangeschaft, wat verantwoord is om door te zetten, gezien kwaliteit en omvang van de bestaande collectie.

h. Persoonlijke accessoires

Ruim 200 objecten hebben betrekking op bezigheden die het alledaagse leven van vroeger typeren, zoals schrijven, lichamelijke verzorging en roken. Naast pijpen, pijpen- en sigarenstandaards, tabakspotten, snuifdozen, kwispedoors en dergelijke zijn er ook vuurmakers, zoals een tondeldoos. Er is een herentoiletdoos met inhoud. De kleine verzameling damesaccessoires weerspiegelt enigszins het bezit en de bezigheden van dames op de buitenplaatsen. Zij bestaat uit enkele beursjes, sieraden, naaigerei, reukflesjes, toneelkijkers, brillen, cachets en een droogbloemboekje. Een fijne selectie van accessoires is uitgestald in een kleine vitrine in de zaal van de buitenplaatsen. Andere voorwerpen staan bij elkaar in een vitrine in het open depot. Bijzonder zijn een paar handschoenen en een batisten zakdoekje afkomstig van Koningin Anna Paulowna.

Behoud: Enkele pijpen in depot zijn beschadigd.

Verzameldoel: Verwerving geschiedt alleen als de kwaliteit goed is en het te verwerven stuk in de

deelcollectie past.

i. Plattegronden en landkaarten

Het museum beschikt gelukkig over een goede collectie van topografische aard. Dit varieert van vroege tekeningen van de streek uit de 7e eeuw tot kaarten die de naoorlogse groei in de woningbouw tonen. In diverse kleine prenten zijn er topografische kaarten van het Noord-Holland in de 17e en 18e eeuw. Ook van Kennemerland is grafiek aanwezig. Dit varieert in schaal van de regio als geheel tot stadsplattegronden en afzonderlijke buitenplaatsen. In de grote zaal hangt een meer dan manshoge kaart (een facsimile) met een overzicht van alle buitenplaatsen. Bezoekers blijven hier altijd geïnteresseerd voor staan. In 2019 is een oude kaart van de hofstede Adrichem aangekocht. De kaart stamt uit 1781 en is getekend door C.C. Kanne. Door zijn rijkdom aan details is het een zeer waardevolle aanwinst. Deze krijgt waarschijnlijk op termijn een plaats in de vaste presentatie.

Behoud: Het merendeel der kaarten en plattegronden bevindt zich in een redelijke tot goede conditie. Omstreeks een kwart verdient restauratie, deels van eenvoudige, deels van ingrijpende aard. In de loop der jaren is reeds veel gerestaureerd. De collectie is voor een groot deel opnieuw opgezet op zuurvrij karton met medewerking van het provinciaal restauratieatelier. Wel dienen de kaarten in zuurvrije dozen te worden geborgen.

Verzameldoel: Het museum blijft streven naar uitbreiding van kaarten en plattegronden die betrekking hebben op Kennemerland in de ruimste zin.

j. Prenten en tekeningen

In deze grote collectie van ruim 800 items bevinden zich placaten van de Staten van Holland en Westvriesland uit de eerste helft van de 18e eeuw. Ook andere proclamaties van 'het gezag'. Verder 16e eeuwse prenten naar Van Heemskerck en Stradanus en prenten en tekeningen van Thomas Wijck uit de 17e eeuw (facsimile).

Interessant is dat in de 19e eeuw geprobeerd is om de rederijderskamers nieuw leven in te blazen. Het museum bezit programma's van voorstellingen van rederijderskamers aan eind van de 19e eeuw. Ook bijzonder is de ingekleurde houtsnede van een stripverhaal over 'de muzikant' dat vermoedelijk uit 1800 stamt.

De collectie bevat een bont scala aan tekeningen, portretten, kalligrafie, kermiswensen, paaswensen kostuumprenten, stambomen, diploma's, overheidsproclamaties en oorkonden.

Behoud: Het merendeel der prenten bevindt zich in een redelijke tot goede conditie. Omstreeks een kwart verdient restauratie, deels van eenvoudige, deels van ingrijpende aard. In de loop der jaren is reeds veel gerestaureerd. De collectie is voor een groot deel opnieuw opgezet op zuurvrij karton.

De collectie charters van Beverwijk, in het bezit van Museum Kennemerland, over de periode van 1489 tot 1873, met een omvang van 17 prentendozen (2 strekkende meters), zijn sinds december 2014 als langdurig bruikleen overgedragen aan het Noord-Hollands archief te Haarlem. Museum Kennemerland blijft eigenaar en de charters zijn in het archief openbaar toegankelijk. Wegens grote kwetsbaarheid en onvoldoende klimatologische omstandigheden om de charters goed te conserveren was het niet verantwoord deze objecten binnen het museum te bewaren.

Verzameldoel: Uitbreiding wordt nagestreefd bij prenten en tekeningen die betrekking hebben op het Kennemerland in de ruimste zin.

k. Religie

Van diverse kerken in de regio bezit het museum objecten. Het betreft voorwerpen van diverse aard.

Museum Kennemerland

Het gaat onder andere om objecten uit het interieur van kerken die geen religieuze functie meer hebben. Ook divers drukwerk ter gelegenheid van een herdenking is in bezit. Verder zijn er prenten aanwezig van het exterieur van kerken. Vermeldenswaard is de originele bouwtekening van de Goede Raadkerk.

Rond 2010 zijn 7 kerkelijke gewaden verworven, die afkomstig zijn uit de inmiddels gesloten kerk Regina Caeli. Over het algemeen in goede staat en slechts summier geregistreerd. De kerkgewaden bevinden zich in gesloten depot.

Behoud: Nog onlangs is het doopvont van de Goede raad kerk gerestaureerd. De overige objecten bevinden zich in goede staat. De kerkgewaden dienen af en toe gecontroleerd.

Verzameldoel: Het werven van nieuwe voorwerpen komt alleen in aanmerking als ze een aanvulling zijn op de huidige collectie.

In de inmiddels gesloten Goede Raadkerk bevindt zich een groot altaartapijt van Kinheim. De bestemming voor dit tapijt is anno 2021 nog onbekend. Gezien de afmetingen streeft het museum er niet naar dit object in huis te halen, maar het museum spant zich wel in dat dit tapijt een passende bestemming krijgt

I. Schilderijen

De collectie schilderijen (inbegrepen de aquarellen) beslaat een grote periode, van voor 1600 tot na 2000. Daaronder bevinden zich enkele topstukken. Voor een deel zijn deze aangekocht, andere zijn bruiklenen. Het museum bezit ook enkele moderne schilderijen en werk van lokale schilders. Enkele belangrijke werken zijn te zien in de vaste tentoonstelling, het merendeel bevindt zich in depot.

Hieronder beschrijven wij ze in chronologische volgorde.

1500-1600: Uit deze vroege periode beschikt het museum over slechts 1 werk, maar dat is wel een topstuk. Het gaat om het schilderij 'Vlucht naar Egypte' uit 1596 van Carel van Mander. Hij is ook de samensteller van het bekende schildersboek. De vlucht naar Egypte is ook de afbeelding van het blazoen van de Beverwijkse rederijkerskamer. Het schilderij hangt nu boven de toegang naar het keukentje; en wordt niet altijd opgemerkt. Het verdient een meer prominente plek.

1600-1700: Uit deze eeuw mogen twee werken niet onvermeld blijven. 'Voor de herberg' van de schilder Thomas Wijck en 'Visserspaar in schuur' van Pieter de Putter. Beide schilders genieten nationale bekendheid. Na de verbouwing van 2016 is de collectie opnieuw ingericht. Helaas komen deze twee werken in de nieuwe expositie niet goed genoeg tot hun recht. 'Visserspaar in schuur' hangt nu in de voormalige hal en wordt aan het gezicht onttrokken door een manshoge stenen grensmaal. 'Voor de herberg' staat in het gesloten depot, bij gebrek aan een mooie plek op de begane grond. Het corrigeren van deze 'schoonheidsfouten' behoort tot de prioriteiten.

1700-1800: Vanwege de bijzondere techniek noemen we de achterglasschildering van Jonas Zeuner uit 1776 waarop Marquette is afgebeeld. Achterglasschilderingen komen niet veel meer voor. Het werk is beschadigd. Het hangt nu in de grote zaal. Het past heel goed in de collectie buitenplaatsen.

1800-1900: We beschikken over een schilderij van Arnoldus Eymer uit 1834. Het heet "Gezigt in een der Hollandse zeedorpen" en stelt Wijck aan Zee voor. Het is onlangs gerestaureerd. Arnoldus Eymer was in de 19e eeuw een gerenommeerd tekenaar. Ook andere musea hebben werk van hem, zoals het Boymans van Beuningen in Rotterdam, het Frans Halsmuseum en het Teylersmuseum in Haarlem, het Rijksmuseum, Kröller-Müller te Otterlo en de Rijksprentenkabinetten te Amsterdam en

Museum Kennemerland

Leiden.

1900-2000: Het museum heeft circa 50 werken uit de vorige eeuw. Ze zijn wisselend van kwaliteit. Sommige werken zijn onder een bredere publieke aandacht gebracht. Er zijn tijdelijke tentoonstellingen gewijd aan Sipke van der Schaar en Jan van der Schoor.

Behoud: De schilderijen zijn in 2019 opnieuw goed bekeken en naar behoren opgeborgen in het depot. De staat is goed. Bijzondere aandacht is er voor de restauratie van de achterglasschildering van Zeuner. Om het blijvend ten toon te stellen moet het gerestaureerd worden. Er wordt momenteel uitgezocht of dit financieel haalbaar is.

Verzameldoel: Het museum is altijd geïnteresseerd in aanvulling van deze collectie, zeker daar waar die het dagelijks leven en de kerncollecties versterkt.

m. Speelgoed

Een kleine collectie speelgoed met enkele belangrijke stukken kan als enigszins representatief voor de streek beschouwd worden. Het zijn voorwerpen uit de 18e, 19e en 20e eeuw. Belangrijke stukken zijn een 19e-eeuwse keuken (met vele onderdelen), een speelgoedaltaar met alle bijbehoren, kinderschaatsjes, een bakkerswagen met verschillende soorten brood en een draaimolen. De merendeels 19e-eeuwse voorwerpen zijn met enkele representatieve moderne voorwerpen aangevuld, zoals een hoelahoep.

Een selectie van oud speelgoed is in een aparte vitrine op de begane grond voor publiek toegankelijk. Bij de prenten en in de bibliotheek bevindt zich verwant materiaal.

Behoud: De collectie is in goede staat.

Verzameldoel: Aanvulling zou toegespitst moeten worden op kwalitatieve stukken, representatief modern speelgoed en voor de regio typerend materiaal.

n. Tegeltableaus

Onder de collecties bevinden zich ruim twintig tegeltableaus, allen uit de 20e eeuw. Het fraaiste exemplaar is een tableau uit 1926, gemaakt ter herdenking van 650 jaar weekmarkt in Beverwijk. Tot 2014 bevond het zich in het stadskantoor aan het Kennedyplein. Het heeft tot 2016 in depot gelegen, compleet met nog delen van de gesloopte muur. Dankzij een financiële bijdrage van de gemeente Beverwijk zijn de tegels gerestaureerd. Het tableau hangt in de publieksruimte van het Historisch Informatie Centrum.

Daarnaast bezit het museum en kleine vijftigtal losse tegels die in ouderdom variëren van een 16e eeuwse vloertegel tot moderne tegels uit het eind van de 20e eeuw. Vermeldenswaard is een mooie verzameling tegels met dier- bloem- en mensmotieven uit de 17e eeuw, de tijd van de buitenplaatsen. Verder bezit het museum tegels van kenmerkende gebouwen in de regio, zoals de Velsertunnel en het Rode Kruisziekenhuis.

Behoud: De objecten zijn in goede staat.

Verzameldoel: Alleen indien een tegel en/of tableau een aanvulling is op het verhaal van de regio of indien gewenst als presentatiecollectie kan deze verzameling worden aangevuld.

o. Textiel

De textielcollectie is naast de Kinheimcollectie zeer bescheiden. Het bevat onder andere tien onderdelen van een Westfries vrouwenkostuum, vroeger gemonteerd op een pop en daar vanwege

Museum Kennemerland

conservatoire redenen afgehaald en opgeborgen. In de collectie zitten verder poppenkleertjes en enkele babykleertjes, naast 21, ten dele ingelijste merklappen.

Behoud: De objecten zijn in aanvaardbare staat. Wel zouden ze opnieuw opgeborgen moeten worden in daartoe geschikte zuurvrije dozen en met nieuw zuurvrij papier. Het oude is in de loop de er jaren gescheurd geraakt. Op termijn wordt bekeken of het zinvol is een aparte deelcollectie 'textiel' te handhaven. Een oplossing zou zijn om elk object bij een andere deelcollectie onder te brengen, zoals bijvoorbeeld speelgoed.

Verzameldoel: Alleen indien een textielobject een aanvulling is op het verhaal van de regio of indien gewenst als presentatiecollectie kan deze verzameling worden aangevuld.

p. Verenigingen

Onder de verzamelnaam 'Verenigingen' heeft het museum een ruime collectie. Een interessant deel hiervan heeft betrekking op 19e eeuwse toneelverenigingen, die zich rederijkers noemden, in navolging van de vroegere rederijkerskamers. Het gaat om ruim honderd objecten op papier, zoals programma's, uitnodigingen, affiches, en dergelijke. Het beslaat de periode van 1890 tot 1972. Daarnaast ledenlijsten van de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen die teruggaan tot 1798. Verder bevat de collectie veel prijzen en lidmaatschappen van verenigingen op het gebied van muziek, sport en cultuur.

Behoud: De toestand van het materiaal is goed.

Verzameldoel: Er is geen behoefte om actief te verwerven.

4.8 Gebruik van de collectie

Museum Kennemerland heeft een groot aantal van haar objecten in de vaste presentatie opgenomen. De vaste tentoonstelling op de begane grond is volgens een tijdlijn geordend. De tijdlijn start bij binnenkomst met de bodemvondsten aan in een grote vitrine. Vervolgens krijgt de ontwikkeling van de Breestraat aandacht. Daarna is veel ruimte besteed aan de buitenplaatsen door middel van schilderijen, stijlmeubelen en kaarten. De rederijkersblazoenen hebben een eigen prominente plek. Via een doorgangruimte, waar een keuken van een buitenplaats is nagebouwd, komt de bezoeker in de voormalige hal. Daar zijn bedrijvigheid uit de 20e eeuw en de keizersportretten gecombineerd.

In mei 2020 is de opstelling van de objecten in de Nijverheidszaal aangepast. In deze zaal werd de geschiedenis en de ontwikkeling van twee beeldbepalende bedrijven getoond: Potterie Kennemerland en de Handtapijtknoperij Kinheim. Dankzij financiële ondersteuning van de Vereniging Rembrandt is het museum in de gelegenheid gesteld om de kracht van de vaste collectie nog beter voor het voetlicht te brengen. De tapijten van Kinheim en het aardewerk van de Potterie vertonen overeenkomsten en samenhang in stijl, ontwerp en uitvoering. Door de tapijten te combineren met sieraardewerk werd het mogelijk het verhaal van de vernieuwingen te tonen die rond 1900 zijn ontstaan in de Nederlandse kunstnijverheid en architectuur: de Nieuwe Kunst. De tapijten en het keramiek laten een variatie aan stijlen en ontwerpen zien die kenmerkend zijn voor De Nieuwe Kunst: Art Deco, Amsterdamse school, abstracte motieven en Jugendstil. Deze herinrichting van de zaal is semipermanent.

Naast de voormalige hoofdingang bevinden zich twee kleine kabinetten. Een vitrine is gewijd aan attributen over rechtsspraak. De andere vitrine is tijdelijk in gebruik voor de tentoonstelling De

Museum Kennemerland

Nieuwe Kunst. De resterende zalen op de begane grond zijn bestemd voor de tijdelijke tentoonstellingen.

Op zolder bevinden zich meer thematische open depotopstellingen: overige Velser aardewerk en Kinheim tapijten, en daarnaast ook bodemvondsten, gereedschap rondom de tuinbouw, speelgoed, en industriële attributen. De meubelen bevinden zich door het hele museum. In het gesloten depot bevinden zich naast nog een aanzienlijke hoeveelheid Velser aardewerk, prenten, schilderijen, tekeningen, grafieken, kaarten en diverse objecten.

Sinds 2019 heeft het museum een satelietpresentatie met steeds een klein deel van de collectie in een vitrine in het gemeentehuis van Beverwijk. De presentatie is zowel vanuit de hal als vanaf de straat te bewonderen.

Objecten uit het gesloten depot worden waar mogelijk gepresenteerd in tijdelijke tentoonstellingen. Het museum wordt af en toe benaderd met vragen om bruiklenen. Van 2015 tot 2016 is het keizersportret van Nero uitgeleend aan het Stadtmuseum Simeonstift in Trier, Duitsland, in verband met een tentoonstelling over Nero.

4.9 Geplande verbouwing in 2021

Bovenstaande beschrijft de situatie in 2020. Het streven is om in 2022 opnieuw het gebouw onder handen te nemen. Dat zal gericht zijn op de bovenverdieping. De toegankelijkheid naar de eerste etage wordt beter met een lift en luie trap met tussenplateau. De monumentale kap wordt geïsoleerd en komt weer in zicht in combinatie met een beter klimaatbeheersing en verwarmingssysteem. Er komt een modern geoutilleerd en ingericht depot inclusief werkruimte voor de collectievrijwilligers. De open depots zullen verdwijnen. Hoe de ruimte verder ingedeeld wordt hangt af van verdere uitwerkingen en plannen met betrekking tot de aanpassingen die al deze verbeteringen ook met zich mee zullen brengen voor de vaste presentatie beneden

4.10 Kennis delen

Het museum is een instelling die algemeen nut beoogt (ANBI). Daarom wordt actief gewerkt met het systeem van in bruikleen afstaan en in bruikleen krijgen. Het tonen van de eigen collectie in het huis van een ander museum komt nu nog weinig voor maar verdient meer aandacht. Hiervoor is al vermeld dat het museum sinds kort de beschikking heeft over een vitrine in het de publiekshal van het gemeentehuis van Beverwijk.

Regelmatig wordt het museum bezocht door professionals en amateuronderzoekers die onderzoek willen doen naar specifieke onderwerpen. Dit betreft zowel mensen uit de eigen regio, verbonden aan het Historisch Genootschap Midden-Kennemerland als onderzoekers uit de rest van het land. De vorige conservator, mevrouw Polak doet literatuuronderzoek naar Potterie Kennemerland en Handtapijtknoperij Kinheim.

Geregeld wordt het museum benaderd met vragen over Kinheim tapijten. Diverse gemeenten in Nederland zijn nog in het bezit van dergelijke tapijten. De gemeenten De Bilt en Leiden riepen de hulp in van Museum Kennemerland voor onderzoek naar hun tapijten. De Carnegiestichting in Den Haag heeft het museum om hulp gevraagd bij een dreigende afstoting van een groot vloertapijt, dat in het Vredespaleis ligt.

Museum Kennemerland

Ook particulieren vragen om informatie over tapijten. De vrijwilligers van het museum doen hun best om op deze vragen een antwoord te geven.

Verder is het museum bezig met een inventarisatie rondom Kinheim tapijten. Op basis van gegevens afkomstig uit de knoperij weten wij dat op tientallen locaties in Nederland tapijten geleverd zijn. Het is lang niet altijd bekend of deze tapijten zich nog op deze locaties bevinden; en zo ja, in welke staat zij zich bevinden. Wij worden in onze zoektocht gesteund door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Onze inventarisatie zou kunnen worden vervolgd door een wetenschappelijke studie, afgesloten met een publicatie.

Het museum werkt graag mee, hetzij door onderdelen van de collectie nader aan een onderzoek te onderwerpen ofwel door openstellen van de bibliotheek. Onze vrijwilligers staan onderzoekers graag ten dienste.

Ook scholen doen vaak een beroep op het museum. Leerlingen kunnen een bescheiden eigen tentoonstelling samenstellen. Regionale scholen worden ook ter plaatse geholpen met het samenstellen van leerthema's en bijpassende tentoonstellingen. De afgelopen beleidsperiode is er hard gewerkt om samen met andere partijen, waaronder het onderwijs, te komen tot een compleet en op het onderwijs afgestemd educatie plan: De Kern van Kennemerland. Een enquête wees uit dat op de scholen niet of nauwelijks kennis over de lokale geschiedenis is en dat er ook geen tijd is om die kennis wel te verwerven. Het educatief pakket voorziet in die leemte. De pilotfase wordt eind 2021 afgerond waarna het wordt uitgerold over de scholen.

5 Behoud en beheer

Op het gebied van behoud en beheer heeft het museum de nodige wensen. Het huidige gesloten depot wordt te klein en voldoet amper aan de standaard, de open depots zijn in de loop der jaren verrommeld door ver- en bijplaatsen van objecten. En last but not least, de gehele bovenverdieping is amper toegankelijk voor bezoekers met een fysieke beperking. Met de plannen van 'Een Sprong Voorwaarts' wordt voorzien in een modern en goed geoutilleerd depot dat aan de huidige standaard voldoet en de het collectiebeheer naar een hoger plan zal brengen.

In de afgelopen beleidsperiode is onder leiding van de, helaas veel te vroeg overleden, conservator Harold Bos, heel hard gewerkt aan het weer op orde krijgen van de depots en het registratiesysteem, inclusief plaatsingsregistratie is nu weer op orde. Wensen zijn er wel met betrekking tot het ontwikkelen van een thesaurus en het opnieuw nalopen van alle beschrijvingen. Dat laatste is gedaan met onschatbare inzet van veel vrijwilligers maar daardoor is de lijn in beschrijven niet altijd even eenduidig geweest.

De gehele herinrichting van de zolder vraagt nog wel de nodige aandacht voor wat betreft het tijdelijk elders onderbrengen van het overgrote deel van de collectie. Daarnaast wordt onderzocht of het mogelijk is een extern depot in gebruik te nemen voor met name de grote stukken (meubilair bijvoorbeeld) en de tapijten.

5.1 Controle van de staat

Om alle objecten in goede staat te houden is het nodig regelmatig controles uit te voeren. De hoogste prioriteit gaat naar objecten die dreigen een onomkeerbare schade op te lopen. Als beheerder van cultureel erfgoed zijn wij verplicht hier iets aan te doen, ongeacht de prijs. In de afgelopen beleidsperiode is het bij de verbouwing in 2016 beschadigde schilderij 'Gezicht in een

der Hollandse Zeedorpen' (voorstellende Wijk aan Zee) van A.J. Eymer (1834) door een erkende restaurateur voorzien van een nieuwe wasbedoeiking.

Bij beschadiging van unieke objecten die een hoge museale waarde hebben is restauratie zeer wenselijk. Maar dit moet wel worden afgewogen tegen de kosten. Een voorbeeld is de achterglasschildering van Jonas Zeuner uit 1776. Door de aard van de afbeelding, Marquette en de gebruikte techniek heeft dit object een hoge museale waarde. Er is sprake van oudere en meer recente breuken die niet goed gerepareerd zijn. Een precieze behandeling kan pas worden vastgesteld wanneer het glas uit de lijst is gehaald en de schade goed zichtbaar is. Vervolgens moet besloten worden of de behandeling puur conserverend zal zijn, of dat er daarnaast ook iets aan de oude restauratie moet worden gedaan om deze wat minder opvallend te maken. Dit is afhankelijk van de financiële mogelijkheden. We gaan nogmaals op zoek naar fondsen om deze restauratie mogelijk te maken.

In juni 2017 zijn alle schilderijen in de vaste opstelling door een deskundige restaurateur aan een nadere inspectie onderworpen. Het grootste deel van de schilderijen en blazoenen zijn in redelijke staat. Van elk object is genoteerd welke restauraties wenselijk zijn en in welke volgorde tot actie moet worden overgegaan. Van de opgestelde prioriteitenlijst zijn de door houtworm aangetaste lijsten van de portretten van Boudewijn Schot en Johanna Regenmorter d.m.v. bevrozing succesvol bestreden.

Voor de komende beleidsperiode worden de volgende objecten aangepakt.

- Urgent is het schilderij van Suzanna Boudewijnsdochter. Het is niet beschadigd, maar door vuil, verfvlies, en slechte retouches is de kracht van de afbeelding vrijwel verdwenen. Toen zij geschilderd werd moet Suzanna een mooie karaktervolle jonge dame in een prachtige rode jurk zijn geweest. Dat kan in al zijn glorie worden hersteld.
- Het grote portret van Johann van Beverwijk, geschilderd door Pieter van Anraadt, is erg vuil. Er zit een zichtbare beschadiging naast het hoofd van Johann. Het vernis is onregelmatig opgebracht en sterk vergeeld. Bovendien staat het doek bol in de lijst. Voor dit portret geldt dezelfde overweging als voor de vorigen: na behandeling zijn dit topstukken die het verdienen een ereplaats te krijgen.
- Tenslotte dient vermeld te worden dat de keizersportretten slecht in hun lijsten zitten. De verbindingen tussen de houten panelen waarop ze zijn geschilderd ogen zeer kwetsbaar.

Bij langdurige bruiklenen is het van belang om noodzakelijk onderhoud en restauraties alleen uit te voeren in overleg met de bruikleengever, waarbij die dan ook gevraagd wordt een deel van de kosten te dragen.

5.2 Klimaat

Zoveel mogelijk collecties worden in vitrines in de vaste opstelling tentoongesteld. De objecten op de begane grond zijn kwetsbaar. Over het algemeen is het klimaat na de verbouwing van 2016 wel verbeterd. Maar het blijft erg lastig een stabiel klimaat te realiseren. Oorzaken zijn temperatuurschommelingen en de te vaak door bezoekers opengelaten glasdeuren van de entree.

De centrale verwarming staat constant op een door CEN-H geadviseerde temperatuur van 19 graden. Losse bevochtigers en ontvochtigers staan, afhankelijk van de noodzaak, in alle museale ruimten. Ze staan volgens advies opgesteld en worden regelmatig schoongehouden. Het constant houden van de luchtvochtigheid, op de ideale 50-55%, is echter moeilijker. De statistieken laten te grote

schommelingen zien.

In 2019 is gekozen voor een beperkte investering in een viertal kleinere apparaten vanwege de geplande 'Sprong Voorwaarts'. Daarin is voorzien in een volledige centraal geregelde klimatologische installatie in combinatie met verwarming.

Ook de klimatologische omstandigheden op de eerste verdieping laat te wensen over, grotendeels door de niet geïsoleerde kap. De temperatuur is beperkt beïnvloedbaar, het is zomers warm. Ook dat wordt in de geplande verbouwing aangepakt.

Tijdens de verbouwing in 2016 zijn alle ramen voorzien van uv-werende folie. In de grote presentatiezaal is tl-verlichting (nr. 93) aangevuld met halogeen spots. Aan de kant van de voormalige entree en de tentoonstellingszalen is ledverlichting aangebracht. Het gesloten depot is verduisterd. Voor de eerste verdieping is in de geplande verbouwing voorzien in ledverlichting. In later stadium wordt ook de verlichting in de grote presentatiezaal aangepast.

6 Collectievorming

Het unieke karakter van Museum Kennemerland zit in de voor de regio typerende collectie waaronder bijvoorbeeld een grote hoeveelheid voorwerpen afkomstig van de Kennemer Potterij uit Beverwijk en de Handtapijtknoperij Kinheim uit Velsen. Beide bedrijven waren in het begin van de 20e eeuw toonaangevend voor de regio, die voornamelijk bekend stond om haar tuinbouw. In het museum kan men ook andere kwalitatieve punten uit de regio ervaren en bestuderen, in bijvoorbeeld een presentatie van buitenplaatsen die de regio rijk was. Deze hebben een groot deel van de huidige vorm van de regio bepaald en zijn daardoor zeer interessant om in het museum aan bod te laten komen.

6.1 Verzamelen

Het museum stelt zich ten doel die voorwerpen en beeldmaterialen te verzamelen die afzonderlijk of in samenhang de geschiedenis van Midden-Kennemerland en zijn bewoners in beeld brengen. Deze voorwerpen hebben een direct verband met kunst, nijverheid, (dagelijks) gebruik en recreatie in de regio.

Museum Kennemerland verzamelt zowel passief als actief. Passief zijn de schenkingen die aangeboden worden. Voordat een schenking wordt geaccepteerd wordt bekeken of deze in het collectieprofiel past en of er geen sprake is van verdubbeling.

Museum Kennemerland voert een actief verzamelbeleid ten aanzien van haar kerncollecties en voor de meeste deelcollecties. Hierbij wordt niet alleen gedacht aan historische voorwerpen maar ook aan eigentijdse voorwerpen die op termijn museale betekenis krijgen. Bij de collectie beschrijvingen is dit per onderdeel aangegeven.

Voor aankopen is een beperkt budget beschikbaar. Als een mogelijk interessant voorwerp onderhands of via de veiling wordt aangeboden, waarbij het budget niet toereikend is, dan worden pogingen ondernomen om sponsors en/of fondsen bereid te vinden om bij te dragen. In een enkel geval is ook crowdfunding toegepast. Naast het aankopen van voorwerpen voor de kerncollectie, zal het museum ook alert moeten reageren op mogelijke incidentele aanwinsten voor de andere collectiegebieden.

Museum Kennemerland

Het museumbestuur zal in de komende beleidsperiode trachten de middelen voor het de aankoop van nieuwe voorwerpen te vergroten door bijvoorbeeld fondsenwerving en/of crowdfunding. Dat geldt dan met name voor de kerncollecties. Het geld dat via de in november 2009 gevormde Vriendenclub binnenkomt wordt gereserveerd voor het Aankoop- en Restauratiefonds.

6.2 Ontzamelen

In de tijd dat het museum nog een Oudheidkamer was, is niet kritisch omgegaan met het verwerven van objecten. Schenkingen zijn vrijwel altijd geaccepteerd. Dit heeft geleid tot een rijke en diverse verzameling. In 2017 is een aantal criteria opgesteld om schenkingen beter te kunnen beoordelen en om eventueel onderdelen volgens de richtlijnen af te stoten. Mede door de beperkte depotruimte is het zaak de criteria streng te hanteren. Vooral objecten waarbij een band met de regio ontbreekt worden kritisch op hun museale waarde getoetst. Ook objecten die niet authentiek zijn of die in elke regio van Nederland te vinden zijn komen eventueel voor afstoting in aanmerking.

In de afgelopen beleidsperiodes zijn diverse objecten afgestoten volgens de Leidraad voor het afstoten van museale objecten, de LAMO. In 2015 drie tuinbeelden. Twee tuinbeelden, putti, zijn overgedragen aan een buitenplaats in t Harde. Het andere beeld, een stand vrouwenfiguur is overgedragen aan een buitenplaats in Dalfsen. In 2018 en 2019 is de collectie Indonesische speren afgestoten en overgedragen aan museum Bronbeek in Arnhem. Het Nationaal Militair Museum in Soest heeft pistolen overgenomen, waarvan de herkomst onbekend was. Een grote collectie schaatsen die eveneens geen relatie hadden met de regio zijn overgedragen aan het Westlands schaatsmuseum in De Lier.

Het afstoten van objecten is gecompliceerd. Museum Kennemerland volgt voor zover mogelijk, de LAMO, de Leidraad voor het afstoten van museale objecten. De leidraad is gebaseerd op de Ethische Code die door de International Council of Museums is opgesteld.

6.3 Uitgangspunten LAMO

- Het bestuur dient op inhoudelijke gronden een besluit te nemen voor afstoting van objecten.
- Het doel van het afstoten is om te komen tot verbetering van kwaliteit en samenstelling van de collectie.
- De criteria voor afstoten dienen zorgvuldig, transparant en verantwoord genomen te worden.
- Maak een selectie van af te stoten objecten op zorgvuldige, transparante en verantwoorde wijze.
- Bepaal de cultuurhistorische waarde (d.m.v. het Deltaplansysteem, A-B-C status)
- Vraag zo nodig advies aan derden/deskundigen bij selectie van de objecten.
- Retourneer bruiklenen aan bruikleengevers.
- Afstoten van bruiklenen kan alleen als eigenaar bekend is of toestemming heeft gegeven.
- Af te stoten objecten eerst aanbieden aan andere musea.
- Bij het afstoten van objecten dienen deze per object gedocumenteerd te worden.
- Verkoop van rest objecten bij voorkeur via een veiling.
- Opbrengsten uit verkoop komen t.b.v. het aankoopbeleid, restauratie en conservering.
- De gehele afstotingsprocedure dient zorgvuldig gedocumenteerd te worden.
- Denk aan communicatie naar buiten m.b.t. afstoting.

Museum Kennemerland stelt zich wel op het standpunt dat in uitzonderlijke situaties objecten, niet behorend tot de kerncollecties of onder de ondersteunende collectie vallen, op de vrije markt verkocht moeten kunnen worden. Wel moeten de financiële opbrengsten ten goede komen aan

verbetering van de collectie of aan restauratie van collectiestukken.

Het bestuur van Kennemerland laat zich bij besluiten tot afstoting informeren aan de hand van een voorstel tot afstoting volgens de richtlijn LAMO, dat wordt opgesteld door de werkgroep collectie en de adviezen van de conservator. Bij ontstentenis van een conservator zal het museum steeds een externe deskundige vragen om dergelijk advies.

De komende tijdelijke verhuizing van het depot is een goed moment om opnieuw kritisch naar de collectie en collectieonderdelen te kijken. Een zorgvuldige afweging van behoud en afstoting zal voordat de collectie weer terugkeert naar het museum samengesteld worden door de werkgroep collectie in samenwerking met de werkgroep registratie en ter beoordeling aan het bestuur worden voorgelegd.

6.4 Schenkingen en bruiklenen

Om de collecties te ondersteunen is sinds 2008 het Protocol Schenken/Lenen in gebruik. Volgens dit protocol worden schenkingen en bruiklenen door middel van een intentieverklaring aangeboden aan het museum, bij voorkeur vergezeld van een foto. De schenker kan aangeven of hij/zij er prijs op stelt dat de naam bekend wordt. Bij oudere schenkingen is de naam van de schenker niet vermeld, in verband met de wet op de privacy.

Een commissie vergadert elke eerste maandag van de maand en beoordeelt de binnengekomen aanbiedingen. De conservator doet een eerste inschatting en neemt zo nodig contact op met de schenker of bruikleengever voor nadere informatie.

Eventuele aanname van een schenking of bruikleen wordt door het bestuur besloten op voordracht van deze commissie. Wanneer een object is aangenomen wordt een schriftelijk schenking- of bruikleenovereenkomst opgesteld. Vervolgens wordt de schenking of bruikleen geregistreerd. In de schenkingsakte is opgenomen dat het museum vrij over een object kan beschikken. Het museum kan tot afstoten besluiten wanneer het niet (meer) past in de collectie.

Langdurige bruiklenen staan geregistreerd in het collectieregistratiesysteem. Bij retournering wordt de bruikleenverklaring voor ontvangst getekend. Dit formulier gaat in een speciaal daarvoor bedoelde map Retouren. In het registratiesysteem wordt eveneens aangegeven dat de bruikleen niet meer in het museum is.

Als de bruikleengever niet meer te achterhalen is of de bruikleengever weigert de bruikleen terug te nemen is handhaving van de status quo een optie. In het tweede geval kan aan de bruikleengever gevraagd worden het bruikleen in schenking af te staan, mits het in het collectiebeleid past, of er wordt een termijn gesteld. Bij verstrijken daarvan kan men de rechter verzoeken om de bruikleengever te verplichten de bruikleen terug te nemen of het object als geschenken te verklaren en het in de collectie op te nemen of af te stoten. Het is om deze reden belangrijk langdurig bruikleenovereenkomsten regelmatig te controleren.

Collectievorming door middel van langdurige bruiklenen wordt niet actief nagestreefd, tenzij er een gerede kans bestaat dat het bruikleen in de toekomst tot de vaste collectie zal gaan behoren dan wel afkomstig is van andere musea of van het Instituut Collectie Nederland. Met betrekking tot particuliere voorwerpen wordt een uitzondering gemaakt op deze beleidslijn wanneer er sprake is

Museum Kennemerland

van een bijzonder of interessant voorwerp. De mogelijkheid tot collectievorming en -uitbreiding via schenkingen en legaten wordt op alle verzamelterreinen wel actief bevorderd.

7 Registratie en Documentatie

De collecties zijn geregistreerd, beschreven en gedocumenteerd in het Zijper Collectie Beheer Systeem (afgekort ZCBS). Via het server georiënteerde ZCBS zijn de collecties ook wereldwijd online toegankelijk en doorzoekbaar gemaakt voor het publiek via het webadres www.museumbeverwijk.nl. Het publiek kan ook via een webformulier per getoond item reageren. Hierdoor kan waardevolle informatie over de items binnenkomen. Van de ZCBS data wordt regelmatig een back-up gemaakt

Het betaalbare ZCBS systeem heeft voor het museum grote voordelen, zowel voor de vrijwilligers die gegevens invoeren als voor de bezoekers van de website. In de database van Museum Kennemerland zijn vier databanken opgenomen die naast zoeken op objectcategorie, thema en objectnummer op woordniveau doorzocht kan worden

- Objecten (bijna 5000 titels)
- Boeken en tekstmedia (ca 3600 titels)
- Beeldbank met een breed spectrum aan beeldragers (ruim 10.000 items)
- Documentenbank (235 titels)

Het is binnen het ZCBS systeem mogelijk slideshows op te zetten van het geregistreerde beeldmateriaal. Door zelf gekozen items in een bepaalde volgorde te plaatsen en van tekst te voorzien kan een thema worden toegelicht. Deze shows kunnen permanent lopen tijdens bezoeken van een tentoonstelling, desgewenst op een groot scherm.

Enkele medewerkers zijn al jaren bezig titels en bijbehorende informatie in te voeren. Inmiddels zijn ruim 18.000 objecten, boeken, foto's en ander beeldmateriaal voor het publiek online toegankelijk te maken. De ZCBS registratie van de collecties is praktisch op orde, maar blijft een voortdurende taak van de medewerkers. De bibliotheekboeken zijn eveneens geregistreerd in ZCBS. De registratie van de bibliotheek is in volle gang.

7.1 Herkomstonderzoek en de AVG

In het begin van de afgelopen beleidsperiode zijn de databanken nagelopen op mogelijke strijdigheden met de richtlijnen van de AVG en nodig aangepast. Ook de procedures voor registratie onder de loep genomen. Veel bezit is oud bezit, nog uit de tijd van de oudheidkamer. Daarvan is herkomstonderzoek amper haalbaar, maar waar mogelijk wordt het wel geprobeerd. Dit is wel genoteerd in de records. Bij nieuwe verwervingen worden steeds goed gekeken naar potentiële privacy gevoelige informatie en herkomstgegevens.

7.2 Beeld- en geluidmateriaal

De registratie, het scanwerk en de bewerkingen van het beeldmateriaal (foto's, negatieven, positieven (dia's), glasnegatieven, film, digitale foto's en video's.) is grotendeels uitgevoerd, maar nieuw materiaal blijft uiteraard binnenkomen. Wel zijn er nog collecties negatieven die uitgezocht, gedigitaliseerd en beschreven moeten worden.

De collectie foto's en beeldmateriaal omvat ook circa 1400 prentbriefkaarten. In feite zijn dit foto's of fotobewerkingen die voorzien zijn van een tekst. Indien de achterzijde beschreven is wordt deze

Museum Kennemerland

ook gescand en aan het item toegevoegd. Soms bevat een achterzijde interessante details.

De geregistreerde objecten zijn in het systeem voorzien van een objectnummer, een of meerdere foto's, het formaat, materiaalsoort, datum van verwerving en een beschrijving. Waar mogelijk zijn bijlagen met artikelen en informatie toegevoegd zoals taxatie- en restauratierapporten. Dit verdient verdere uitbreiding maar is erg arbeidsintensief. Tevens kan het publiek op elk record en afbeelding via een webformulier reageren zodat ook interactie ontstaat. Nieuwe aanwinsten beeldmateriaal worden volgens een zorgvuldige procedure bekeken op wenselijkheid van opname in de databases.

Voor de bezoekers van de databanken op www.museumbeverwijk.nl functioneert een en ander naar behoren. Toch vinden we het nuttig om meer inzicht te krijgen in het zoekgedrag van bezoekers op de website. De gewenste informatie kan uit de logs van ZCBS gehaald worden. Intern gaan we de manier van registreren beter afstemmen op de trefwoorden (lemma's) van de deelcollecties.

Het is wenselijk een thesaurus speciaal voor het Museum Kennemerland te ontwikkelen. Daarbij is het wellicht wenselijk uit te gaan van al gebruikte terminologie om te voorkomen dat voortdurend mutaties moeten worden uitgevoerd.

Het museum heeft een eigen YouTube kanaal, waarop enkele films geplaatst zijn. Ook kan vanuit ZCBS gelinkt worden naar YouTube materiaal of kan een YouTube film 'ingebed' afgespeeld worden.

De ICT apparatuur verdient voortdurend onderhoud en upgrades, binnen de beschikbare middelen probeert men met de tijd mee te gaan. De werkgroep heeft goede onderlinge werkafspraken en contact over de voortgang. De fysieke foto's en overig beeldmateriaal wordt in het gesloten depot bewaard. De ruimte is te klein en voldoet niet aan de benodigde klimatologische omstandigheden. Bij de geplande verbouwing van de bovenverdieping zal het depot anders worden ingericht waarbij zeker ook speciale aandacht voor fysieke beeldmateriaal.

7.3 Bibliotheek

De bibliotheek van Museum Kennemerland en het Historisch Genootschap Midden-Kennemerland bezitten de meest omvangrijke historische collectie van Midden-Kennemerland, ongeveer 4.000 materialen. Er wordt sinds 1930 onafgebroken collectie-gerelateerde boeken, tijdschriften, documenten etc. verzameld.

Het gaat hierbij niet alleen om gedrukte materialen zoals boeken en artikelen, maar ook om digitale media. Veel is geschonken vanuit privécollecties van inwoners uit de regio (al of niet betrekking hebbend op Kennemerland), aangeschaft werk betrekking hebbend op Midden-Kennemerland, regionale tijdschriften, krantenartikelen, werkstukken van studenten en onderzoekers.

a. Doelstelling

De doelstelling van de bibliotheek is om de documentaire informatievoorziening te verzorgen ter ondersteuning van de doelstelling van Museum Kennemerland. De bibliotheek stelt zich hierbij ten doel de kwaliteit van de collectie op hoog niveau te houden en optimaal te conserveren, lacunes op te vullen en de toegang tot de aanwezige informatie te garanderen en waar mogelijk te verbeteren.

b. Verzamelbeleid

Het collectieprofiel sluit aan bij het verzamelgebied van Museum Kennemerland en het Historisch

Museum Kennemerland

Genootschap Midden-Kennemerland. Het zwaartepunt is hierbij de geschiedenis van Midden-Kennemerland. Op dit gebied wordt een op compleetheid gericht verzamelbeleid gevoerd. We kunnen spreken van een kostbare cultuurhistorische collectie.

c. Toegankelijkheid

Alle materialen zijn beschikbaar via de website www.museumbeverwijk.nl. De bibliotheek is opgenomen in het ZCBS. Het programma voorziet in het zoeken in alle aanwezige velden (titel, auteur, trefwoord en annotatie). Het systeem kan ingelezen worden in andere systemen. Jaarlijks wordt het systeem ingelezen door het systeem van de openbare bibliotheek IJmond. De collectie is daarmee ook ontsloten via de catalogus van de openbare bibliotheek

De collectie kan fysiek worden geraadpleegd tijdens de openingstijden van het Huis van Geschiedenis. Ofschoon de collectie in gesloten kasten aanwezig is, zijn alle materialen via een medewerker ter inzage. De bibliotheek levert de dienstverlening waarmee de interne en externe eindgebruikers (kunst)historische vragen kunnen oplossen aangaande Midden-Kennemerland. Het is onmogelijk om alle relevante literatuur in huis te hebben terwijl (kunst)historische informatiebronnen in toenemende mate in elektronische vormen worden gedistribueerd. Het streven is daarom de informatiesystemen van Museum Kennemerland, het Historisch Genootschap Midden-Kennemerland en externe elektronische informatiebronnen toegankelijk te maken en te houden. Hiervoor moet de mogelijkheid van koppelingen met externe (kunst)historische databanken worden onderzocht.

Om informatie op tape in te kunnen zien/te beluisteren is het noodzakelijk voorzieningen (afspeelapparatuur) in te richten. Om deze materialen te conserveren is het noodzakelijk om de techniek te veranderen. Hiervoor zouden o.a. VHS, grammofoonplaten en cassettebanden gedigitaliseerd moeten worden. Vrijwilligers van het museum hebben aangegeven hiervoor mogelijkheden te zien en hieraan mee te werken.

d. Behoud

Het beleid is er op gericht de materialen in de bibliotheek in een zodanige conditie te brengen of te houden dat raadpleging mogelijk is. Hiertoe moeten restauraties worden uitgevoerd met behoud van de oorspronkelijke materialen en/of de media met verouderde technieken (b.v. op tape/vinyl etc.) te vervangen door nieuwe technieken teneinde de inhoudelijke informatie te conserveren.

De bibliotheek collectie omvat ook een flink aantal zeer oude en waarschijnlijk kostbare boeken, waaronder enkele eerste drukken. Begin 2021 is deskundig advies ingewonnen ter voorbereiding van een grondige risicoanalyse. In de loop van de komende beleidsperiode wordt daar dan de nodige acties voor behoud op ondernomen.

8 Continuïteitsrisico's

8.1 Risico's

In de beschrijvingen van de collectieonderdelen wordt hier al het nodige over gezegd. Maar het grootste risico's voor de collectie in zijn geheel zijn de volgende:

De zeer matige staat van het huidige depot: doordat de kap niet geïsoleerd is zijn de huidige omstandigheden voor geen van de collectieonderdelen gunstig. Na de grondige instructies van de voormalige conservator Harold Bos is er wel geregelde controle.

De gebrek aan voldoende depotruimte: hierdoor staan grote objecten soms danig in de weg, hetgeen hun staat niet ten goede komt. Met een goede plaatsingsregistratie en strenge opbergregels wordt nu voorkomen dat het depot opnieuw verrommelt. Een extern depot voor grote objecten en de tapijtencollectie is zeer wenselijk. Het is alleen de vraag of dit vanuit de huidige exploitatie gerealiseerd kan worden.

De versnippering van de collectie over de verschillende stukjes depot en open depot is een probleem vooral met betrekking tot onderhoud. Het overzicht is gauw zoek. Plaatsingsregistratie vraagt dan ook enorm veel tijd en inzet. Inmiddels zijn daar wel redelijk goede afspraken over gemaakt. Niets mag verplaatst voordat dat de werkgroep registratie op de hoogte is wat er verplaatst wordt, met welk nummer en waarheen. Alle ruimtes en zalen in het museum hebben een eigen code. Extra aandacht en accuratesse is nodig als alles naar een tijdelijk depot gaat, bij terugkeer en bij herplaatsing in het vernieuwde depot. Hierbij is zeer waarschijnlijk extra inzet van vrijwilligers nodig.

Bij de registratie is het grootste probleem de niet eenduidige beschrijvingen. Gelukkig maakt de beeldbank zoeken op woordniveau mogelijk en met de juist zoektermen lukt het meestal wel. Toch zou het goed zijn als er een thesaurus ontwikkeld wordt.

8.2 Kansen

Alle belangrijke kansen voor het museum zitten in 'de Sprong Voorwaarts'. Voor fase 2, met de eerste drie pijlers is de financiering rond. Alhoewel er nog wel wat uitdagingen zijn om alles binnen de begroting voor elkaar te krijgen. Het monumentale pand krijgt hiermee een enorme en zeer noodzakelijke upgrade. Waarmee dan tevens een groot deel van de risico's ook ondervangen wordt.

Daarna ligt de kans in de uitvoering van de laatste twee pijlers: een upgrade van de vaste presentatie en de nodige ruimte en mogelijkheden voor educatie. Het is niet alleen een intern upgrade, het verankert het museum ook meer in de samenleving. Alleen al de toegankelijkheid is nu een belangrijk struikelblok.

9 Concrete acties

Naast de gebruikelijke controlerondes zijn er de volgende plannen.

1 Voor de bibliotheek is een eerste advies ingewonnen. Volgende stap is een risicoanalyse. Gevolgd door een restauratieplan met een prioriteitenlijst en kostenraming. Al naar gelang de kosten en mogelijke fondsenwerving wordt dat dan uitgevoerd.

2 Voor de collectie is er na de verbouwing tijd om een grondige risicoanalyse te maken in combinatie met weer invullen van het depot. Daarna wordt ook daar een restauratieplan met een prioriteitenlijst en kostenraming voor gemaakt. Al naar gelang de kosten en mogelijke fondsenwerving wordt dat dan uitgevoerd.

Museum Kennemerland

10 Planning

a. Aanpassingen gebouw en presentatie:

Januari 2022	Geplande start verbouwing
Juli 2022	Geplande heropening: inclusief voorlopige herinrichting benedenverdieping en tentoonstelling
2022 Fase 3	planvorming en fondsenwerving,
2023 Fase 3	uitvoering.

b. Collectie:

2021	Eerste advies en risicoanalyse bibliotheek collectie
Najaar 2021	Restauratieplan met prioriteitenlijst en kostenraming bibliotheek collectie
eind 2021	Verhuizing depot voorbereiden en uitvoeren
Idem	Zoeken extern depot: onderdelen collectie daarheen en inrichten
2022	Fondsenwerving en start uitvoering restauratieplan bibliotheek collectie
2022	Extern collectie beheer
Najaar 2022	Herinrichting depot + risicoanalyse collectie
2023	Restauratieplan met prioriteitenlijst en kostenraming overige collectie
Najaar 2023	Fondsenwerving en start uitvoering restauratieplan overige collectie
2023	Thesaurus ontwikkelen
2024-2025	Registratie systeem qua beschrijvingen op orde brengen